

Häkkää elämä!

– pulmien ratkaisuun yhteistuumin

Sitralle 12.11.2019

HYVINVOINTIEKOSYSTEEMIN PILOTTI

Hyvinvointiekosysteemin pilotti on kokeilu, jossa haastetaan kaupunkoja ja kaupunkitoimijoita mukaan innovoimaan ratkaisuja suomalaisten arjen uudenlaisiin hyvinvointiongelmiin sekä kehittämään hyvinvointiekosysteemiä.

Taustaa

- Keski-Suomi on lasten ja nuorten maakunta. Keski-Suomen lapsiasiafoorumissa 19.1.2016 asetettiin visioksi, että **Keski-Suomi tunnetaan vuonna 2025 lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin maakuntana.**
- Jyväskylän kaupunki maakunnan keskuksena kattaa noin puolet maakunnan väestöstä ja on todellinen lasten ja nuorten kaupunki: asukkaista noin 40 prosenttia on alle 29-vuotiaita. Heistä yli 10-vuotiaita on yli 41 400.
- Jyväskylä on vahva opiskelukaupunki, jonne moni nuori muuttaa muualta, ensimmäistä kertaa omilleen. Jyväskylässä on toisen asteen opiskelijoita 11 950, ammattikorkeakoulussa 7 500 ja yliopistossa 14 000.
- Jyväskylässä ja Keski-Suomessa on vahvat ja monitahoiset rakenteet monialaiselle, tutkimusta ja käytäntöä, eri toimintasektoreita sekä organisaatioita yhdistävälle asiantuntijayhteistyölle nuorten hyväksi.
- Jyväskylässä vaikuttaa nuorten omaa toimijuutta ja vaikuttamista edistävä järjestö Nuorten Suomi ry, jonka visiona on luoda yhteiskunnasta paikka, jossa nuori saa, osaa ja haluaa olla mukana, toimia ja vaikuttaa.

Hyvinvointiosaamista Suomesta **koko maailmalle!**

Edelläkävijänä Keski-Suomen
ihmislähtöisen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä

Keski-Suomi on profiloitunut [ihmislähtöisen hyvinvointiosaamisen](#) monialaisena kehittäjänä. Vahvuuksiamme ovat monialainen yhteistyö, tutkimuksen ja käytännön kohtaaminen, ainutlaatuinen osaamis- ja koulutusympäristö, optimaalinen väestöpohja sekä tulevaisuuden kehitysympäristöt.

Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä [KeHO on tunnustettu sosiaali- ja terveysalan TKI-toiminnan hyväksi käytännöksi](#). KeHO on keskisuomalaisen sosiaali-, terveys-, liikunta- ja urheilualan toimijoiden sekä hyvinvoinnin osaajien asiantuntijaverkosto, joka rakentuu terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen, sosiaalisen hyvinvoinnin, liikunnan, urheilun ja kuntoutuksen yhdistämiseen. KeHO toimii verkostoyhteistyönä ja itseohjautuvien teemaryhmiensä kautta.

Fadjukoff, P. (2018) [Hyvinvointiosaamista Suomesta koko maailmalle!](#)
Edelläkävijänä Keski-Suomen ihmislähtöisen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

NUORTEN
SUOMI

Jyväskylän vanhempainfoorumi ry

Etenkin nuorten ja jopa lasten huumeidenkäyttö lisääntyy Jyväskylässä nyt rajusti. 13-vuotiaat piikkihuumeiden käyttäjät eivät ole kaupungissa enää harvinaisia – eikä se, että he rahoittavat huumeostoksensa seksillä.

Nuorten päihdeongelmat huolettavat Jyväskylässä – "Vanhempainilloissa kysytään, voiko lasta päästää keskustaan illaksi"

Osalla nuorista päihdeongelmat ovat yhä vakavampia, kertoo Jyväskylässä nuoriso- ja päihdepuolen ammattilaisille tehty selvitys.

Jyväskylä 17.11.2017 klo 16:40

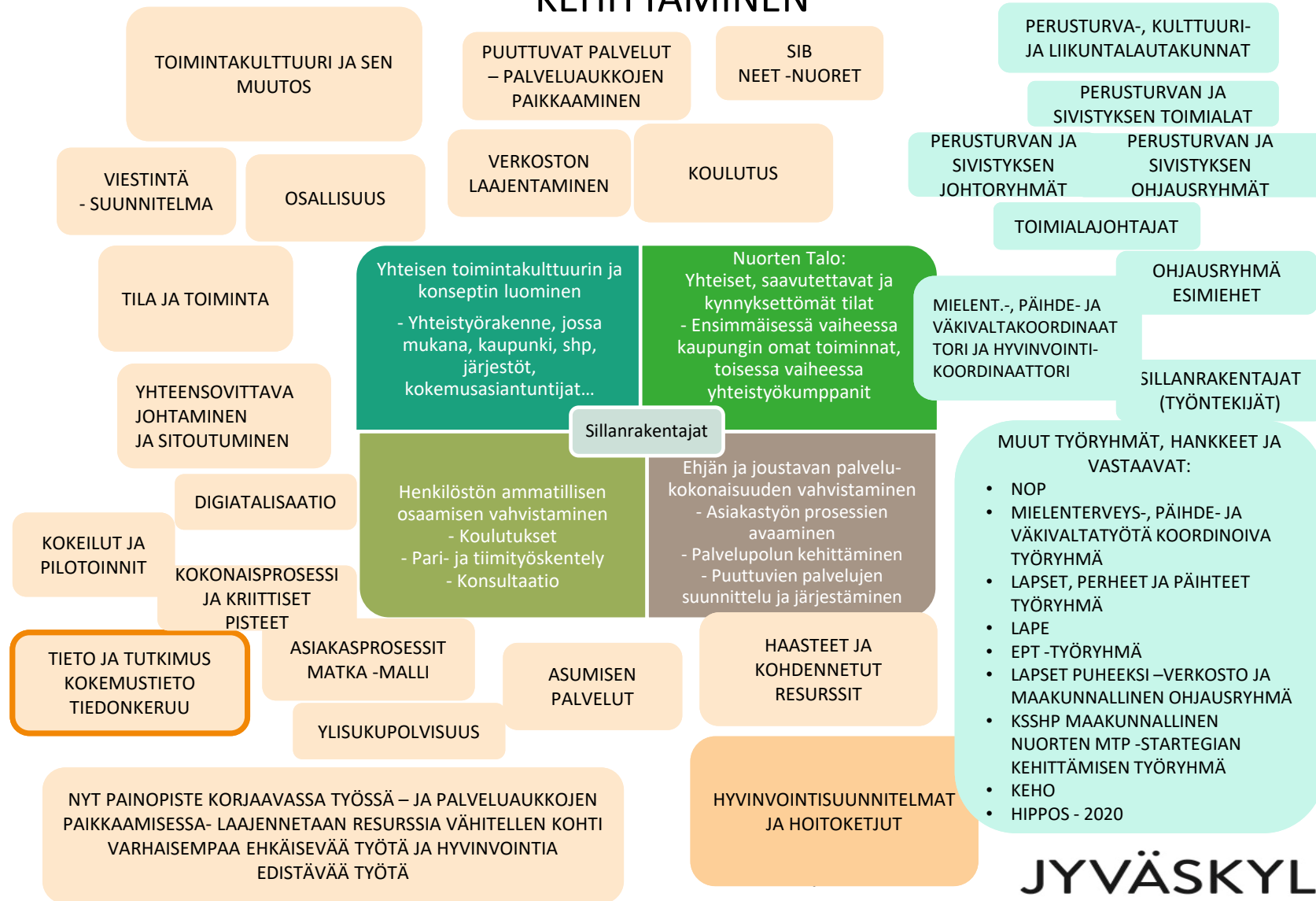
"Huumeet on nykyaikaa. Huumeita on helpompi saada kuin apua." Jokainen nuori tietää, mistä huumeita saa. Nuoret kertovat, että ammattilaiset eivät osaa tunnistaa nuorten päihteiden käyttöä tai puuttua siihen.

Kotimaa Julkaistu 03.09.2018 06:54

Nuorten huumeidenkäyttö on lisääntynyt Jyväskylässä - jopa alaikäiset myyvät itseään rahoittaakseen käyttönsä

Kaupunki puuttuu ongelmiin lisähenkilöstöllä.

NUORTEN MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUJEN KEHITTÄMINEN

Paljon siis jo tehdään, eri tahoilla ja yhdessä. Mitä uutta sadan päivän mallilla?

- Entistä vahvempaa yhteiskehittämistä eri alojen tutkimuksen ja käytännön asiantuntijoiden sekä nuorten yhteisenä työnä.
- Hanke keskittyy nuorten elämänhallintaa ja mielenterveyttä tukevien keinojen ideointiin ja nopeisiin kokeiluihin nuorten kanssa toteutettuna.
- Tavoitteena on kehittää monistettavissa ja levitettävissä oleva toimintamalli, joka kullakin (kaupunki)seudulla pohjautuisi sen oman alueen voimavaroihin, ratkaisua vaativiin kipukohtiin ja osaamiseen.

Häkkää elämä -innovaatioprosessi pähkinänkuoressa

1. Tutkimuksesta ja käytännöstä nousevien keskeisten haasteiden tunnistus asiantuntijatyönä
  - Hyödynnetään olemassa olevaa tietoa ja aloitteita
2. Haasteiden priorisointi, konkretisointi ja ratkaisijoiden etsintä nuorten ja asiantuntijoiden yhteisprosessilla
  - Online
  - Jaettu keskustelutus- ja markkinointivastuu – kukin taustataho omissa verkostoissaan
3. Häkkää elämä -yhteiskehittämispäivä 5.2.2020 Jyväskylän Veturitalleilla
  - Pohditaan konkreettista ratkaisua valituille noin neljälle pulmalle: miten lähteä sitä ratkomaan 3000 euron alkupanoksella?
4. Voittajaratkaisujen toteutus käynnistyy annetulla alkupanoksella.

Seuranta ja arviointi

Seuraava askel: Ongelmakohtien kiteyttäminen

- Asiantuntijatyönä olemassa olevaa tietoa, tekemistä ja aloitteita hyödyntäen – tilasto- ja tutkimustieto taustaksi!
- Kaikkia kutsutaan avoimesti mukaan
- Kiteytetään muotoon
  - Otsikko
  - Kuvaus
  - Haasteen kiteytys
  - Ketä koskettaa
- Kiteytykset julkistetaan KeHOn verkkosivulla
→ peukutus, keskustelu ja ideointi, ilmoittautuminen mukaan ratkaisutiimiin

Kiteytyesesimerkki

- **PULMA:** Aikuisen elämän alkuun Jyväskylässä?
- **Kuvaus:** Jyväskylä on vahva nuorten ja opiskelijoiden kaupunki, jonne muuttaa vuosittain satoja nuoria muualta. Samalle useat heistä muuttavat ensimmäistä kertaa pois vanhempiensa luota asumaan itsenäisesti. Yksin ilman perhettä Jyväskylään muuttavan nuoren tukiverkosto voi olla uudella paikkakunnalla olematon, vaikka uusi elämäntilanne vaatii paljon. Tilannetta pahentaa, että tutkimusten mukaan uupumus vaivaa jo monia lukioikäisiä, ja Nuorisobarometrin mukaan nuorten luottamus toisiin ihmisiin on laskenut. Riskinä on yksinäisyys joka näkyy ongelmana kaikissa oppilaitoksissa mutta myös niiden ulkopuolella.
- **Haaste:** Mitä tekisimme, jotta Jyväskylään muuttavat nuoret löytäisivät oman paikkansa ja kaveripiirin, jossa he tuntisivat kuuluvansa joukkoon?
- **Ketä koskettaa:** Oppilaitoksia, kaupungin palveluita, järjestöjä, nuoria

SINUA tarvitaan!

- Kiteyttämään ongelmakohtia
- Peukuttamaan ja keskustelemaan
- Ilmoittautumaan mukaan ratkaisutiimiin
- Levittämään tietoa haasteesta ja verkkosivusta omissa verkostoissasi!
- Keskusteluttamaan nuorten ja asiantuntijoiden ryhmissä

Sitran organisointi:

Mukaan valituille osallistujille yhteiset tilaisuudet Sitrassa
~~4.11.~~, 12.11., 10.12. ja 12.2.

- Mukana pilotit Jyväskylästä ja Kuopiosta
- 12.11. Jyväskylästä mukana Päivi Fadjukoff, Tuula Jormakka, Kaisa Koivuniemi, Sivi Talvensola, Eeva-Liisa Tilkanen ja Lea Pulkkinen

Hyvinvointiekosysteemi & nuorten henkinen hyvinvointi 10.12.2019
Helsingissä, ks. kutsu ja ohjelma:

<https://www.sitra.fi/tapahtumat/100-paivan-hyvinvointihaasteen-kansallinen-tapahtuma-10-12-2019/>

Lue myös juurisyyanalyysi: Nuorten elämänhallinta ja mielenterveys

<https://www.sitra.fi/julkaisut/juurisyyanalyysi-nuorten-elamanhallinta-ja-mielenterveys/#haasteiden-ja-voimavarojen-tasapaino>

Veturitallit – kohtaamispaikka nuorille

Riskit?

- Erilaisten ja erityisesti hankkeen kohderyhmään kuuluvien nuorten (ml. lastensuojelun piirissä olevat nuoret, NEET-nuoret) tavoittaminen innovointiprosessin osallistujiksi
- Riittävän konkreettisten pulmakohtien muotoileminen
- Riittääkö tämänkoinen summa innostamaan osallistujia mukaan innovaatioprosessiin ja ratkaisujen toteutuksen realistiseen käynnistämiseen?
- Pulmien ratkaisun pitkäjänteinen jatkuminen?
- Jos tämä toimii, uudet innovaatiokierrokset ja niiden järjestämisvastuu?

→ Kyse on aidosta pilotoinnista – uskomme kuitenkin onnistumisen mahdollisuuteen ja haluamme yrittää!

Mitä voimme yhdessä tehdä?

Nuoret eivät voi odottaa.

KIITOS!

Päivi Fadjukoff

Paivi.fadjukoff@jyu.fi

Haukkalan säätiön seminaarissa koottuja pulmakohtia 13-17-vuotiaiden elämässä ja hyvinvoinnissa, 1/2

ESILLE NOSTETUT ONGELMAT	EHDOTETUT KEHITTÄMISKOHDAT NIIDEN VÄHENTÄMISEKSI
Lea Pulkkinen	
Suorituskeskeisyys (lukiolaisten uupumus, eriarvoistuminen) Koulutusta koskevien muutosten nopeus Nuorilta vaaditaan liikaa sopeutumista Talousajattelu on hiipinyt kouluun	Lapsilähtöinen OPS ja koulupolku, lapsikäsityksen ymmärtäminen Lasten oikeuksien noudattaminen uudistuksissa Lapsivaikutusten arvioiminen Lasten kuuleminen esim. uudistuksissa Itseohjautuvuuden asteittainen lisääminen
Nuorten Suomi: Viivi-Maria ja Oona	
Nuoret ovat ristiriitaisten odotusten ja vaatimusten keskellä- toisaalta vähätellään, toisaalta vaaditaan liikaa, nuoruuteen kuuluvaa hölmöilyä ei ymmärretä Ei oteta vakavasti Näennäisosallistumista tarjotaan- kysytään, mutta sillä ei ole merkitystä Sukupolvien välillä kuilu- aikuiset jäkättävät, kun eivät ymmärrä Valintojen viidakossa liian aikaisin	Kysytään aidosti, tarjotaan aidosti vaikutusmahdollisuuksia Ymmärretään nuoria ja kehitykseen kuuluvia asioita Ei vaadita liikaa liian aikaisin

... ESILLE NOSTETUT ONGELMAT	EHDOTETUT KEHITTÄMISKOHDAT NIIDEN VÄHENTÄMISEKSI
<p>Virve Kekkonen</p> <p>Nuoruuteen kuuluvaa kipuilua (esim. mielihyvähakuisuus, hölmöily, päätöskompetenssi lisääntyä asteittain) voi olla vaikea erottaa mielenterveyden häiriöistä</p> <p>Ongelmien pitkittyminen</p> <p>Osalla (esim. sijaishuollon piirissä olevat lapset) hoito rempallaan</p> <p>Ongelmat tunnistetaan melko hyvin, mutta ei osata puuttua, nuorten tilanteet tuntuvat kaaokselta, johon on vaikea saada jäsenystä</p>	<p>Sopivassa suhteessa tukea ja valvontaa</p> <p>Nuoren kokonaisvaltainen tukeminen, ajan kanssa</p> <p>Ongelman jäsentäminen: mitkä ovat hoidon stepit, keitä tarvitaan mukaan, ja sitten toimimaan</p> <p>Nuorelle lohtua, toivoa ja ymmärrystä- näistä selvittää kyllä, tukea myös vanhemmalle</p>
<p>Tuomo Virtanen</p> <p>Osa nuorista heikosti kouluun kiinnittyneitä – voi näkyä eri tavoin toiminnallisella tasolla, tunnetasolla ja/tai kognitiivisella tasolla. Voi olla myös kouluun ylikiinnittymistä, joka voi näkyä koulu-uupumisena</p> <p>Kouluun kiinnittymättömyys ilmenee sekä oppilaan, luokkayhteisön, koulun ja asuinalueen tasoilla</p> <p>Kouluun kiinnittyminen ja kiinnittymättömyys on kumuloituva prosessi.</p> <p>Koulua käymättömyys äärimuoto kouluun kiinnittymättömyydestä ja se on lisääntyvä ongelma</p>	<p>Kouluun kiinnittymiseen voi vaikuttaa monin tavoin, mm hyvä luokkahuonevuorovaikutus, hyvät opettaja-oppilaisuhteet sekä toverisuhteet ja harrastustoiminta. Jokaisella pitäisi olla oma juttunsa.</p> <p>Murrosikäisen hyvä kohtaaminen</p> <p>Kouluun kiinnittyminen koulumenestyksen sijaan tavoitteeksi: tekemisen kautta tulee myös menestystä</p> <p>Koottava tutkimustietoa koulua käymättömyydestä ja kehittämistoimintaa siihen puuttumiseksi.</p>
<p>Silja Martikainen</p> <p>Varhaisnuoruusikä tärkeä herkkyykskausi aivojen kehityksen kannalta, erityisesti tietyt aivojen osat kehittyvät voimakkaasti. Ominaista se, että itsesääätelytaidot ovat vasta kehittymisvaiheessa (kehittyvät aina n 24-26 –vuotiaaksi tutkimusten mukaan). Elämystahokaisuus on huipussaan.</p> <p>Tämän vuoksi nuori ei vielä välttämättä kykene tekemään tärkeitä päätöksiä ja vastustamaan yllykkeitä.</p> <p>Empatiakyky on myös kehittymisvaiheessa</p> <p>Aivojen kehitykseen voidaan vaikuttaa</p>	<p>Empatiakykyä voidaan kehittää seuraavilla tavoilla: keskustelu, musiikki, yhdessä pelaaminen, esteettiset kokemukset</p> <p>Seuraavat tekijät voivat olla haitallisia empatian kehittymisen kannalta: stressi, kilpailu, erilaisuuden kokemus</p>